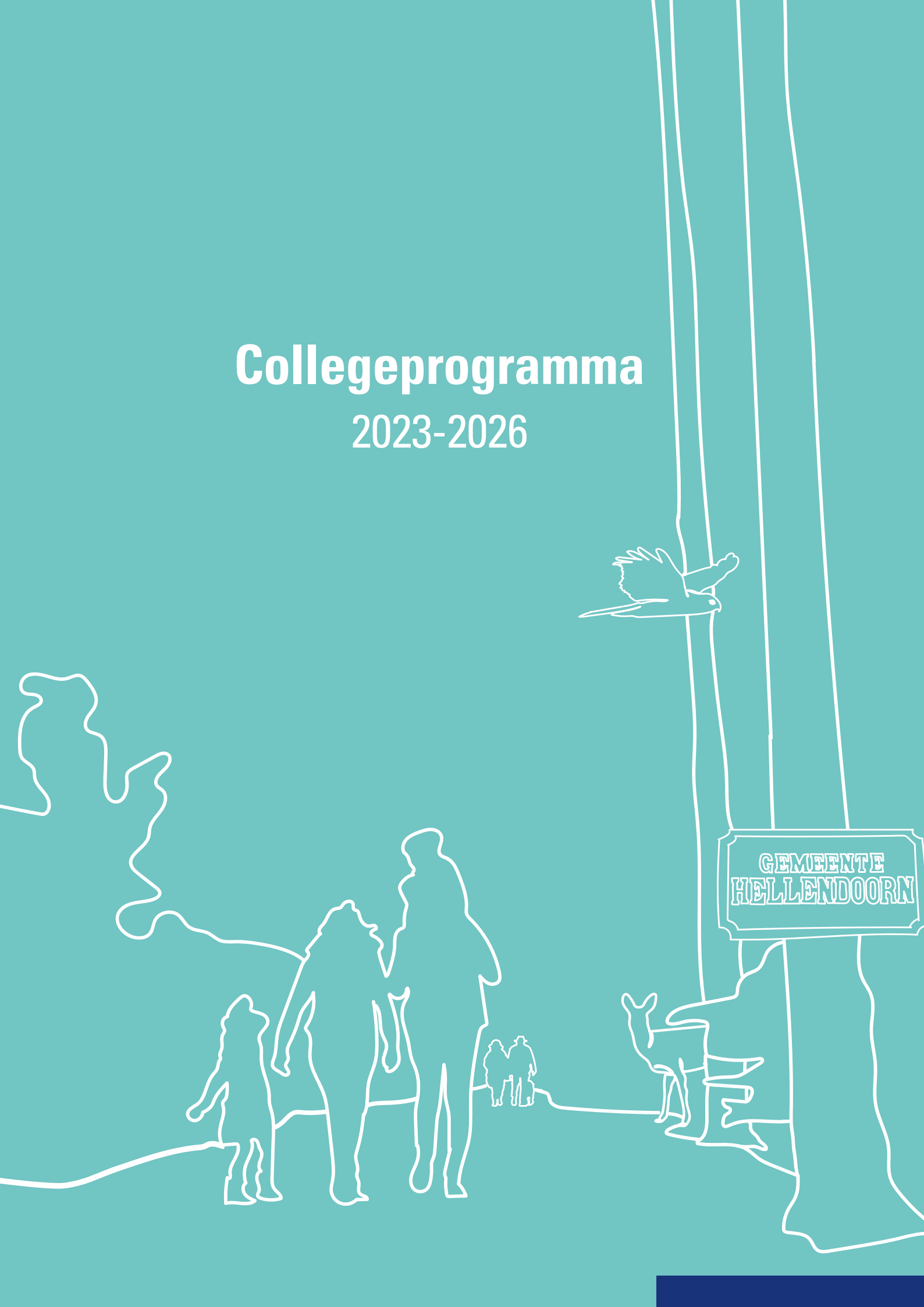

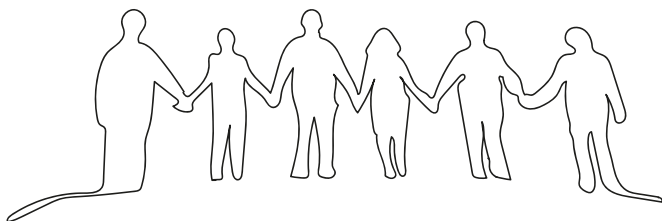
Collegeprogramma 2023-2026

INHOUDSOPGAVE

1. Hellendoorn maken we met elkaar	3
• Onze maatschappelijke kernopgaven voor de komende jaren	3
2. De kernopgaven voor de komende jaren	4
• Een leefbaar platteland	4
• Toekomstbestendigheid als sleutel	6
• Kwaliteitsvol en betaalbaar wonen	7
• Inclusie; iedereen doet mee	8
• Gezond en veilig samenleven	10
• Economie en bereikbaarheid	12
3. Anders doen als randvoorwaarde	14
4. Financiën en planning	16

1

HELLEDOORN MAKEN WE MET ELKAAR

De gemeente Hellendoorn heeft veel kwaliteiten en kansen voor de toekomst. Er zit veel kracht en inzicht in de samenleving; bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Die kracht en dat inzicht zijn nodig voor de opgaven die we als samenleving hebben. De toekomst van Hellendoorn maken we daarom met elkaar.

De gemeente vult haar rol op verschillende manieren in; vaak en steeds vaker werken we naast de inwoner; soms juist wat meer op afstand. Soms pakken we zelf zaken op, maar steeds vaker bieden we ruimte en faciliteiten aan inwoners en organisaties om zelf aan de slag te gaan.

Die flexibele rol en de samenwerking tussen gemeente en inwoners vormen kernpunten in onze manier van werken de komende jaren. Deze benadering is absoluut noodzakelijk, gezien alle ontwikkelingen die op de gemeente afkomen. De afgelopen jaren is gebleken dat het lastig te voorspellen is voor welke uitdagingen we komen te staan. De werkzaamheden en uitdagingen die we al kennen worden steeds complexer. Als we met elkaar iets willen bereiken in en voor Hellendoorn zijn we in toenemende mate van elkaar afhankelijk. De beste resultaten kunnen we alleen halen als we zoveel mogelijk gebruik maken van alle kracht, kennis, ervaring en inzichten uit de breedte van onze samenleving. Vertrouwen is hierbij ons uitgangspunt. We hebben oog voor de menselijke maat en werken vanuit het principe 'ja, tenzij'.

De komende jaren blijft veel van ons huidig takenpakket onverminderd actueel en nodig. Wel zien we de maatschappelijke en economische context veranderen. We zien de gevolgen van internationale spanningen terechtkomen in de leefwereld van onze inwoners. Denk daarbij

aan stijgende energieprijzen, inflatie en de dreiging van isolement van sommige groepen inwoners. Er is sprake van een groeiende behoefte aan woonruimte en voorzieningen door de noodzakelijke opvang en regulering van vluchtelingenstromen. Ook de lange-termijn-ontwikkelingen in landbouw en natuur gaan concreet doorwerken in onze gemeente. Daar moeten we meer fundamenteel over nadenken en in gesprek gaan en blijven met onze inwoners. Ook de noodzakelijke ontwikkeling naar een meer duurzame wereld werkt in onze activiteiten door.

We moeten dus op verschillende terreinen nieuwe en andere dingen doen. Maar onze voornaamste bestuurlijke inzet de komende jaren is dat we dingen anders doen: nadrukkelijk vanuit inhoudelijke samenhang en meer samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We verwachten dat we op die manier meer voor onze inwoners kunnen betekenen en dat we het vertrouwen tussen inwoners en gemeente daarmee versterken.

Onze maatschappelijke kernopgaven voor de komende jaren

Hellendoorn is een gemeente met veel kwaliteit. Kwaliteit in wonen, werken en leven, kwaliteit in natuur en landschap en in economische ontwikkeling. Die kwaliteit zit onder meer in de veelzijdigheid van functies in ons landelijk gebied, in diversiteit van onze bevolking, in de unieke karakters van de verschillende dorpen en buurtschappen en in de afwisseling van landschappen. We willen met het oog op de nabije en verdere toekomst keuzes blijven maken die onze veelzijdigheid – en daarmee de kwaliteit van onze samenleving behouden en versterken. Die kwaliteit is – met alles wat op ons en onze inwoners afkomt – echter niet onbedreigd. Zowel in ruimtelijk als sociaal opzicht bestaan er risico's van kwaliteitsverlies. Als gevolg daarvan dreigen we als overheid en inwoners en soms als inwoners onderling het contact met en het vertrouwen in elkaar te verliezen.

Behoud – en waar mogelijk versterking van onze kwaliteiten is een forse uitdaging. We weten wel wat we hebben, maar we weten niet precies hoe de toekomst eruit gaat zien. Er kunnen zich bedreigingen voordoen, waartegen we ons teweer moeten stellen. Er zijn gelukkig ook kansen om te benutten. Kansen om – vanuit de kwaliteiten die we hebben – een positieve rol te blijven spelen in

de realisering van welzijn en welvaart van onze inwoners. In deze tijd van schaarste – van arbeid, materialen, middelen en ruimte – vraagt dat keuzes. Scherpe keuzes soms, waarmee eerdere zekerheden soms ter discussie moeten worden gesteld. Maar niet kiezen in een zo complexe en veranderlijke tijd als vandaag is altijd verliezen. Kiezen in vertrouwen kan alleen in dialoog en samenspraak; door afwegingen te maken vanuit alle verschillende belangen en gezamenlijk het optimum te zoeken op basis van alle ideeën en mogelijkheden die er zijn.

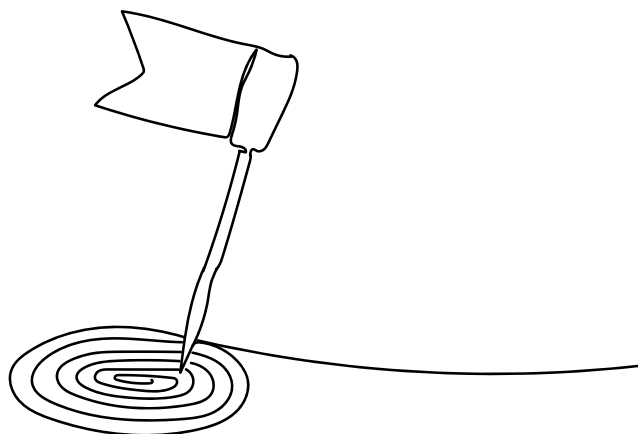
De maatschappelijke opgaven waar we de komende jaren voor staan, hangen op veel terreinen met elkaar samen; er zijn geen simpele en eendimensionale oplossingen meer voor de maatschappelijke vragen van deze tijd. Daarom willen we al onze inspanningen als gemeente de komende jaren ophangen aan de belangrijkste maatschappelijke opgaven die we zien. Daarmee brengen we samenhang en focus in onze bestuurlijke en ambtelijke inspanningen.

Uiteraard zijn niet al onze activiteiten één-op-één te relateren aan die maatschappelijke opgaven. Met name onze reguliere activiteiten in de dagelijkse dienstverlening aan onze inwoners vragen zowel bestuurlijk als ambtelijk veel tijd en aandacht. Deze reguliere activiteiten worden gewoon voortgezet. In dit uitvoeringsprogramma beperken we ons tot nieuwe acties en activiteiten die bijdragen aan de maatschappelijke kernopgaven.

Die maatschappelijke kernopgaven zijn:

1. Een leefbaar platteland
2. Toekomstbestendigheid als sleutel
3. Kwaliteitsvol en betaalbaar wonen
4. Inclusie; iedereen doet mee
5. Gezond en veilig samenleven
6. Economie en bereikbaarheid

In het volgende hoofdstuk formuleren we per maatschappelijke opgave een korte beschrijving waar het om gaat, wat we willen bereiken en wat we hiervoor gaan doen in hoofdlijnen en kernpunten. In hoofdstuk 4 geven we een meer compleet beeld van onze inspanningen ten behoeve van de maatschappelijke opgaven in de komende jaren per jaarschijf. In het tussenliggende hoofdstuk 3 schetsen we de randvoorwaarden voor de uitvoering van deze activiteiten.

2 DE KERNOPGAVEN VOOR DE KOMENDE JAREN

2.1 Een leefbaar platteland

Hellendoorn is een leefbare en vitale plattelandsgemeente, met aansprekende landschappelijke en fysieke kenmerken van het gebied. Met betrekking tot de kernen en buurtschappen hebben we oog voor verschillen in de sociale structuren en de eigen identiteit van de wijken, dorpen en buurtschappen. Een gemeente vol kwaliteit op het gebied van (agrarisch) ondernemerschap, gemeenschapszin, natuur, landschap, voorzieningen en verenigingsleven. Kwaliteit die we willen behouden en versterken. Dit vraagt veel energie, creativiteit en inzet van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeente. Daarbij spelen overigens ook andere partijen een belangrijke rol, zoals de provinciale en landelijke overheid, natuurbeheerders, waterschappen en allerlei belangenorganisaties.

Het platteland is meer dan ooit in beweging. Er zijn krachtige transities bezig in ons landelijk gebied. We moeten broeikasgassen en stikstof verminderen en biodiversiteit, bodem- en waterkwaliteit verbeteren. Complexe opgaven op het gebied van natuur, water, klimaat, wonen en (agrarische) bedrijvigheid leggen stuk voor stuk een claim op de ruimte in onze gemeente. Als college willen we onze inwoners en (agrarische) ondernemers graag een helder toekomstperspectief bieden. Daarbij bepalen wetgeving en bestuurlijke kaders – zoals PPLG en NPLG¹ – de speelruimte waarbinnen wij handelen. Binnen die ruimte werken we, vanuit het gebied, aan de verschillende opgaves.

¹ Dit staat voor Provinciaal en Nationaal Programma Landelijk Gebied. Dit betreft de Overijsselse en landelijke aanpak als het gaat om toekomst voor ons platteland.

De kaders daarvoor werken we uit in een integrale gemeentelijke omgevingsvisie. Daaronder verstaan we samenhangende integrale lange termijnplannen op strategisch niveau, waarin we de koers bepalen om de kwaliteit van de fysieke en sociale leefomgeving te waarborgen en versterken. Deze leefomgeving is dus breder en omvat meer dan enkel ruimtelijke aspecten. Denk bijvoorbeeld naast ontwikkelingen op het gebied van landbouw, landschap, milieu, natuur, water, verkeer, economie, veiligheid en energie ook aan uitdagingen op het gebied van gezondheid, inclusie, onderwijs, sport en cultureel erfgoed. De nieuwe omgevingsvisie werkt door in beleid, programma's, plannen en projecten van de gemeente Hellendoorn.

Om te komen tot zo'n omgevingsvisie moeten we eerst een integrale inschatting maken van de impact van alle veranderingen in het landelijk gebied. Dit noemen we een impactanalyse. Deze analyse dient niet alleen als input voor de nieuwe integrale gemeentelijke omgevingsvisie, maar geeft bovendien inzicht in de consequenties van die visie voor inwoners, (agrarische) ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dat leidt vervolgens tot de beleidsmaatregelen die wij als gemeente willen nemen.

Tot die beleidsmaatregelen en actualisering van randvoorwaarden behoren in ieder geval:

- Herontwikkeling van vrijkomende agrarische bebouwing
- Ontwikkeling van bestaande en alternatieve verdienmodellen in de agrarische sector
- Actualisering en verduurzaming van gemeentelijk en particulier maatschappelijk vastgoed
- Vitalisering en stimulering van de samenredzaamheid van dorpen en buurtschappen en de inzet van vrijwilligers
- Stimulering en ondersteuning van de (her)inrichting van lokale bestuurlijke structuren
- Actualisering van mobiliteitsmaatregelen
- Aanpak van ondermijning

Een van de zaken die wij ons per maatregel en randvoorwaarde steeds afvragen is, of dit wel of geen kerntaak van de gemeente is. Bij de oplossingen die we kiezen vormen kleinschaligheid, multifunctionaliteit, inclusie en natuurlijke kwaliteit van ons landelijk gebied de uitgangspunten.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. We stellen een impactanalyse op. Deze analyse biedt integraal inzicht in de sociale en ruimtelijke impact van de transities op het gebied van natuur, water, klimaat, wonen en (agrarische) bedrijvigheid voor onze gemeente. Op basis hiervan maken we gericht keuzes over de invulling van ons gebied.
2. We stellen vanuit deze impactanalyse een nieuwe omgevingsvisie op.
3. We continueren ons agrarisch actieplan en stimuleren de zelfredzaamheid van agrarische ondernemers bij het ontwikkelen van bestaande en alternatieve verdienmodellen.
4. We investeren in een duurzame voorzieningsstructuur, passend bij de toekomstige vraag. We stellen daarvoor een plan van aanpak op in 2023. Dat vormt de basis voor een accommodatievisie voor al het maatschappelijk vastgoed, zowel in gemeentelijk als in particulier eigendom. De versnelling van het verduurzamen van dit vastgoed maakt daarvan nadrukkelijk deel uit.
5. Om de sociale structuren te versterken, investeren we in de relatie met inwoners. Hierbij gaan we gericht in gesprek, waarbij we ons focussen op de zelfredzaamheid van wijken, dorpen en buurtschappen. Dit wordt ondersteund en gefaciliteerd door de inzet van gebiedsambtenaren.

2.2 Toekomstbestendigheid als sleutel

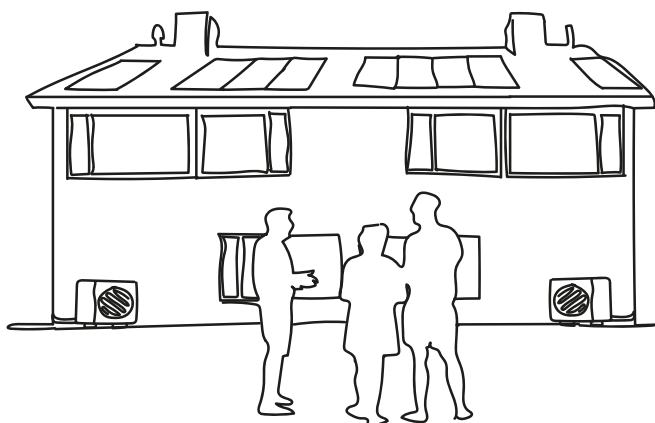
Ook in de gemeente Hellendoorn ervaren we de concrete gevolgen van klimaatverandering. Hittestress, wateroverlast, verdroging en aantasting van biodiversiteit is bij ons merkbaar. Wetgeving en bestuurlijke kaders op regionaal, provinciaal, landelijk en Europees niveau bepalen de gemeentelijke beleidsruimte. Dit betekent dat we deels volgend zijn. Anderzijds hebben we zelf ruimte om te sturen, met name bij ontwikkelingen in de openbare ruimte. Daar houden we rekening met bestaand groen, werken we aan klimaatbestendigheid en biodiversiteit en maken we onze eigen activiteiten steeds meer toekomstbestendig. En we stellen kaders en randvoorwaarden vast waaraan projecten, bijvoorbeeld op het gebied van grootschalige energieopwekking moeten voldoen.

We nemen als gemeente, samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, onze verantwoordelijkheid. Dit komt onder meer concreet tot uitdrukking bij de (her)ontwikkelingen van de openbare ruimte, aanleg van energieparken, verduurzamen van vastgoed, verminderen van afval, het stimuleren van woningeigenaren om woningen duurzaam te maken en het opstellen van wijkuitvoeringsplannen voor de warmtetransitie. In zijn geheel draagt ons duurzaamheidsbeleid bij aan zogenaamde brede welvaart: een goede gezondheid, een gezond milieu en een prettige leefomgeving.

Als gemeente Hellendoorn willen we blijven werken aan een toekomstbestendige leefomgeving en ons daarin verder ontwikkelen. We willen vooral resultaten boeken bij het reguleren van onze afvalstromen naar meer circulariteit en uiteindelijk het realiseren van een afvalloze samenleving. Daarnaast willen we resultaten boeken bij het vergroenen van de omgeving met aandacht voor biodiversiteit en natuurinclusiviteit en bij het waarmaken van de doelstellingen op het gebied van de energie- en warmtetransitie. Ook willen we forse stappen zetten in het verduurzamen van de mobiliteit. We werken hard aan het bevorderen van bewustwording bij inwoners en ondernemers en stimuleren hun om toekomstbestendige keuzes te maken. De Sustainable Development Goals (Global Goals), zoals door de Verenigde Naties geformuleerd, willen wij concreter vertalen in onze lokale beleids- en visiedocumenten, zodat duidelijker wordt wat op lokaal niveau onze bijdrage is aan deze Goals.

Wat gaan we daarvoor doen?

6. We actualiseren in samenhang met de nieuwe omgevingsvisie ons groen- en landschapsbeleid. Het versterken van de biodiversiteit wordt hierin expliciet als doelstelling gehanteerd. Als gemeente zetten we een eerste stap door in 2023 te starten met het planten van 4.000 bomen en 2 km heggen extra. We nemen hiervoor de tijd tot 2026.
7. We starten een bewustwordingsprogramma op het gebied van duurzaamheid en stimuleren inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties door middel van bestaande en mogelijk nieuwe subsidie-regelingen om concreet aan de slag te gaan. In dit programma is aandacht voor circulariteit en afval, mobiliteit, energie en warmte, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Een communicatieplan is een cruciaal onderdeel van dit programma.
8. We stellen in 2023 een meerjaren investeringsplan klimaatadaptatie op.
9. We implementeren gedifferentieerde tarieven (diftar) voor de inzameling van afval.
10. We bevorderen groene mobiliteit en stimuleren het gebruik van deelmobiliteit.
11. We leveren een extra inspanning om de ambitie (afspraken RES 1.0) op het gebied van grootschalige energieopwekking en overgang van het gebruik van fossiele energie naar duurzame energie te behalen.
12. We hebben de ambitie om in 2040 met ons gemeentelijk vastgoed, voor zover realistisch, energieneutraal te zijn. Een eerste stap is het opstellen van een plan van aanpak met haalbaarheidstoets. We benutten hierbij de kansen voor klimaatadaptief en natuurinclusief (ver)bouwen. We integreren dit in de accommodatievisie.
13. Bij nieuwe ontwikkelingen werken we met beeldkwaliteitseisen en we scherpen voorwaarden aan in verkoopcontracten waarbij verduurzamingsaspecten waaronder circulariteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie en hittestress worden meegenomen.

2.3 Kwaliteitsvol en betaalbaar wonen

In de gemeente Hellendoorn moet iedereen kunnen wonen op een manier die zo veel mogelijk aansluit bij zijn of haar woonbehoefte en financiële mogelijkheden. De gemeente Hellendoorn staat, net als veel andere gemeenten, voor de uitdaging voldoende woningen te (laten) bouwen voor de juiste doelgroepen. Starters en mensen met een middeninkomen hebben op dit moment moeite om een koopwoning te vinden. Om deze groepen te ondersteunen, faciliteren wij de CPO (Collectief Particulier Opdrachtnemerschap)-aanpak bij locaties die we zelf ontwikkelen. Daarnaast kijken we naar de mogelijkheden van financiële ondersteuning, bijvoorbeeld door middel van een starters-, blijvers- of verzilveringslening.

Ook senioren met een koop- of huurwoning die een ander plekje zoeken, hebben moeite iets geschikts te vinden. Veel 75-plussers hebben behoefte aan een nultredenwoning. Het beleid van de gemeente was er de afgelopen jaren op gericht woningen in vooral het middensegment en aan de bovenkant van de markt toe te voegen, om zo de doorstroming op gang te brengen. Uit analyse blijkt dat dat een positief effect heeft. In deze raadsperiode zetten we dat beleid dan ook door.

De instroom van statushouders en arbeidsmigranten blijft toenemen. In samenspraak met Reggewoon en ondernemers worden de komende jaren voor deze mensen woningen aan de woningvoorraad toegevoegd. In het kader van de spreidingswet nemen wij onze verantwoordelijkheid voor de opvang van asielzoekers. Dat doen wij in nauwe samenwerking met omliggende gemeenten in Twente.

De gemeente stimuleert woningeigenaren sinds een aantal jaren actief om woningen duurzaam en levensloopbestendig te maken. Daarbij voert Reggewoon een actief verduurzamingsbeleid ten aanzien van de sociale huurwoningen in onze gemeente.

We blijven in gesprek met inwoners, ondernemers, wijkverenigingen en organisaties voor plaatselijk belang om de lokale woonbehoeften zo goed mogelijk in beeld te houden. Zo blijven we optimaal aansluiten op veranderingen in de woningmarkt en de woonbehoeften van onze inwoners. We rapporteren eens per jaar aan de gemeenteraad over de ontwikkelingen, de voortgang en de effectiviteit van ons beleid.

Wonen is ook belangrijk voor kwetsbare ouderen en mensen met een zorgbehoefte. Wij stimuleren de zelfredzaamheid van al onze inwoners, maar besteden extra aandacht aan juist deze groepen. Aan de ene kant zetten we beschikbare middelen in om mensen in de gelegenheid te stellen zo lang mogelijk thuis te blijven wonen, in een passende woning. Aan de andere kant maken wij initiatieven van zorgaanbieders mogelijk en denken we mee in oplossingen. Wij hebben oog voor de sociale context en bevorderen de ontwikkeling van plannen, waarin gemengd wonen van jong en oud vorm krijgt. Bij het realiseren van een of meerdere levensloopbestendig gebouwde 'Noaberhoven' denken we als gemeente graag mee.

Wat gaan we daarvoor doen?

14. De komende tien jaar gaat de gemeente Hellendoorn 1.000 woningen bouwen. De Woonvisie 2020-2025, de Woonzorgvisie van februari 2022, de nieuwe omgevingsvisie en het (pre)-mantelzorgbeleid vormen belangrijke kaders hiervoor.
15. Wij nemen onze verantwoordelijkheid met betrekking tot de huisvesting van statushouders en arbeidsmigranten en in het kader van de spreidingswet nemen wij onze verantwoordelijkheid voor de opvang van asielzoekers.
16. We werken de beleidsnotitie Strategisch Woonbeleid- Doelgroepenbeleid 2022-2025 verder uit en implementeren die. Belangrijke aandachtspunten zijn: betaalbare woningen voor starters, middeninkomens en senioren met een kleine beurs. Wij stimuleren initiatiefnemers tot het ombouwen van kantoorgebouwen en voormalige winkelpanden buiten het kernwinkelgebied tot woningen. Wij stimuleren de realisatie van flexwoningen en tiny houses. Wij hebben het voornemen om een revolverend fonds in te stellen om het woningbeleid voor doelgroepen te faciliteren. We stellen een doelgroepenverordening op die uiterlijk eind maart 2023 gereed is. Deze verordening geeft de randvoorwaarden om ervoor te zorgen dat we de komende jaren woningen bouwen voor mensen met een kleinere beurs (30%) en mensen met een middeninkomen (30%).

17. Wij ondersteunen en adviseren onze inwoners bij het anticiperen op toenemende fysieke en sociale kwetsbaarheid en een daarbij passende woonomgeving.
18. Via de jaarlijkse prestatieafspraken met Reggevoon organiseren wij dat voldoende sociale huurwoningen worden gebouwd en de bestaande huurwoningen verder worden verduurzaamd. Ook bespreken we de mogelijkheid om een beperkt deel van de woningvoorraad te verkopen aan starters.
19. Op grond van uitnodigingsplanologie stimuleren wij particuliere initiatieven. Daar waar die initiatieven niet voorzien in het realiseren van voldoende passende woningen voor de doelgroepen, voeren we actief grondbeleid.
20. Als nadere uitwerking van de omgevingsvisie (actiepunten 2) stellen we een ruimtelijke visie op voor het dorp Hellendoorn en een masterplan voor de kern Nijverdal.

2.4 **Inclusie; iedereen doet mee**

In de gemeente Hellendoorn vergroten we de kansengelijkheid en stimuleren we volledige sociale acceptatie; iedereen hoort erbij en doet mee. Inclusie is een kernwaarde van de gemeente Hellendoorn. We willen een inclusieve samenleving, gebouwd op sterke sociale structuren, waarin inwoners naar elkaar omkijken en elkaar accepteren.

We werken aan begrip voor en acceptatie van diversiteit, uiteenlopende culturele achtergronden en seksuele voorkeuren. Om tot een volledig inclusieve gemeenschap in de gemeente Hellendoorn te komen, zijn er nog stappen te zetten. Denk hierbij aan instroom van nieuwe Nederlanders, acceptatie van LHBTIQ+ers, scholen met gescheiden werelden (speciaal en regulier onderwijs), communicatie en fysieke toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimte. We leggen de lat hoog, maar zetten realistische stappen met een langere doorlooptijd dan de komende paar jaren.

Hellendoorn heeft een krachtige gemeenschap. De vele verenigingen op allerlei gebied zijn actief en vrijwilligers zetten hun schouders onder activiteiten die ertoe doen. Er

zijn tegelijkertijd signalen dat de sociale structuren en het noaberschap afvlakken. Men begint soms op afstand van elkaar te staan, de inkomensverschillen en de kloof tussen praktisch en theoretisch opgeleide inwoners nemen toe. We willen onze krachtige gemeenschap behouden en zetten daarom op een samenhangende manier in op de sociale acceptatie van alle groepen in deze gemeenschap. We versterken de sociale structuren en vinden het belangrijk dat inwoners zich gehoord voelen. Een sterke gemeenschap ontstaat en wordt verder ontwikkeld in het gezin, in de wijk, dorp of buurtschap, op school en op het werk. Dit zijn mini-gemeenschappen waar aandacht voor inclusie gestimuleerd moet worden.

Als gemeente zorgen we voor begrijpelijke brieven, in eenvoudig Nederlands. Zodat we aan al onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners onze boodschap duidelijk en begrijpelijk overbrengen. En zodat inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners weten wat ze van ons kunnen verwachten en wat wij van hen verwachten.

De participatie van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt is belangrijk. Mensen met een beperking en nieuwe Nederlanders, zoals statushouders en Oekraïners, zijn potentiële arbeidskrachten waar enorme behoefte aan is. De begeleiding van deze groepen op de arbeidsmarkt en werkvloer stimuleren we.

We sturen als gemeente op het meer gebruik maken van sport- en culturele activiteiten door mensen met een lage Sociaal Economische Status (SES), in het kader van preventie. Bijvoorbeeld door de mogelijkheden van een dorpspas of webshop te onderzoeken in 2023.

Wat gaan we daarvoor doen?

21. We maken in 2023 een werkagenda inclusie. Een onderdeel hiervan is de toegankelijkheid van de openbare ruimte.
22. We communiceren in eenvoudig Nederlands met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Uiterlijk eind 2024 is al onze uitgaande correspondentie daarop aangepast.

23. We introduceren de sociale kaart. Hierdoor hebben inwoners en professionals inzicht in organisaties en hun aanbod van diensten, producten en activiteiten in het sociaal en maatschappelijk domein binnen onze gemeente.
24. We zetten in op een vermindering van 25% in vier jaren van het aantal mensen dat de (digitale) basisvaardigheden niet beheerst. Dit betekent van de huidige 8% naar 6%. Hiervoor stellen we in 2023 een actieplan op.
25. We zetten in op een inclusieve arbeidsmarkt, waarin we mensen zo snel mogelijk naar passend werk helpen. We ondersteunen en zetten Stichting Noest in om dit mogelijk te maken. We besteden aandacht aan een volwaardige positie van mensen met arbeidsbeperkingen. Daarbij geven we invulling aan de voorbeeldrol van de gemeente als werkgever. We organiseren netwerkbijeenkomsten voor ondernemers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
26. We hebben een passend aanbod aan ondersteuning op het gebied van en gebaseerd op het nieuwe armoedebeleid. Daarbij handelen we vanuit vertrouwen. Zo bevorderen we dat meer inwoners met een laag inkomen toch mee kunnen doen op het gebied van sport, culturele en maatschappelijke activiteiten.
27. We bestrijden eenzaamheid op verschillende manieren. De basis ligt hiervoor in het actieplan bestrijding eenzaamheid. Verschillende partners werken samen en daardoor bereiken we de verschillende doelgroepen.
28. We maken een pilotvoorstel met betrekking tot maatschappelijke stage.
29. We stellen een plan op met als doel dat sport en cultuur bijdragen aan het vergroten van sociale cohesie. We ondersteunen ZINiN bij de inzet van een cultuurmakelaar die o.a. in de kernen initiatieven aanjaagt, samenbrengt en ondersteunt bij de uitvoering.
30. We willen jong en oud verbinden door bij het inrichten van wijken rekening te houden met deze verbinding.

2.5 Gezond en veilig samenleven

In de gemeente Hellendoorn verleggen we onze focus van materiële welvaart naar brede welvaart. Hierbij gaat het ook om een goede gezondheid, een gezond milieu en een prettige leefomgeving. We werken vanuit de benadering van Positieve Gezondheid². Dit is een brede kijk op gezondheid en stelt een betekenisvol leven van mensen centraal. De nadruk ligt op de veerkracht, de eigen regie en het aanpassingsvermogen van mensen en niet op beperkingen of ziekte. Deze benadering vormt de basis voor ons preventiebeleid en zetten we in bij individuele gevallen in de praktijk. Inwoners die hulp nodig hebben, ondersteunen we. We gaan werken aan normaliseren en de-medicaliseren.

Volgens het Trimbos heeft 1 op de 4 Nederlanders mentale problemen. Opvallend is dat we in onze gemeente in verhouding veel zware drinkers hebben. We hechten er waarde aan overmatig alcoholgebruik aan te pakken en drugsgebruik tegen te gaan. Als gemeente vinden we dat we niet voor elk probleem een hulptraject moeten aanbieden. We willen deze principes – preventie, normaliseren en ondersteuning – succesvol uitvoeren. De hervormingsagenda jeugd en het beleid publieke gezondheid vormen hierbij onze leidraad.

Het lokaal preventieakkoord brengen we in verbinding met het lokaal sportakkoord en met cultuur. De komende jaren werken we toe naar één integraal akkoord. Een rijk sportief en cultureel aanbod past bij de veelzijdigheid van onze gemeente. We maken sport en cultuur toegankelijk voor kwetsbare doelgroepen. We versterken de bestuurlijke en organisatorische ondersteuning van verenigingen en spannen ons in om sport en cultuur betaalbaar en laagdrempelig te houden. Op deze manier willen we sport- en cultuurdeelname over de gehele linie op niveau houden en waar mogelijk nog vergroten en verbeteren. We zien sport en cultuur als belangrijke middelen om lichamelijke en geestelijke gezondheid, vitaliteit en verbinding in de samenleving te bevorderen.

We willen dat de zorg richting de toekomst kwalitatief goed, toegankelijk en betaalbaar blijft. Dit is een grote opgave gezien de toenemende vergrijzing en de tekorten op de arbeidsmarkt. Dit vraagt om focus op preventie en een slimme samenwerking tussen partijen die werkzaam zijn in het maatschappelijk en sociaal domein. We werken aan een plan gericht op senioren. Daarnaast hebben we specifieke aandacht voor dementie.

Voor wat betreft de problematiek in Daarlerveen rondom kanaal Almelo-De Haandrik blijven we in gesprek met inwoners en de provincie om de schadeafhandeling door de provincie op een correcte manier uit te laten voeren. Ook hebben we aandacht voor de aanleg van glasvezel in Daarlerveen en omgeving.

Aandacht voor veiligheid blijft belangrijk in onze gemeente. Veiligheid is complex, omdat het over tal van levensdomeinen verspreid is, iedereen veiligheid anders ervaart en er veel partijen in het veiligheidsdomein samenwerken. Een integrale visie en aanpak zijn noodzakelijk. Criminaliteit houdt zich niet aan grenzen. Als we veiligheid voor onze inwoners blijvend willen garanderen – en dat is het geval – zullen we intensiever moeten inzetten op intergemeentelijke samenwerking.

Bij criminaliteits- en veiligheidsvraagstukken is vaak sprake van onderliggende (zorggerelateerde) problematiek. Het gaat dan niet alleen over personen met psychosociale problemen, maar vooral om mensen die de grip op hun leven hebben verloren. Daarom is het belangrijk dat veiligheid en zorg hand in hand gaan. Wij willen daarbij extra aandacht besteden aan jeugdigen en adolescenten die in de criminaliteit dreigen te raken.

We krijgen steeds meer te maken met georganiseerde criminaliteit, die gebruik maakt van de 'bovenwereld'. Dit noemen we ondermijning. Wij vinden het belangrijk dat er adequate en actuele ondermijningsbeelden worden opgesteld en dat het instrument van de Bibob-toets³ breder wordt ingezet.

² De zes pijlers van Positieve Gezondheid zijn: **1)** Lichaamsfuncties – Ik voel me gezond en fit, **2)** Mentaal welbevinden – Ik voel me vrolijk, **3)** Zingeving – Ik heb vertrouwen in mijn eigen toekomst, **4)** Kwaliteit van leven – Ik geniet van mijn leven, **5)** Meedoen – Ik heb goed contact met andere mensen, **6)** Dagelijks leven – Ik kan goed voor mezelf zorgen.

³ Met de Bibob-toets onderzoeken we als gemeente de integriteit van bedrijven en personen met wie wij zakendoen.

Digitale veiligheid is een steeds groter wordend maatschappelijk issue. We zien dat de criminaliteit zich steeds meer en vaker verplaatst van een roof of inbraak naar digitale oplichting, sexting, afpersing en een hack. Ook verstoringen van de openbare orde op straat worden geregeld aangejaagd vanuit de digitale wereld. We zetten in op voorlichting en preventie.

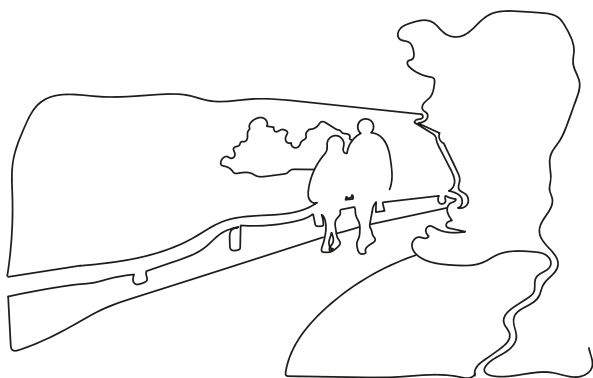
Het gevoel van veiligheid is belangrijk voor onze inwoners. Dat gevoel is gebaat bij zichtbare handhaving door politie en Boa's. De gemeente Hellendoorn kent gelukkig veel evenementen. Hiervoor worden vergunningen verleend. De regels daarvan moeten uiteraard worden nageleefd. Daarom zetten we ook hier in op effectieve handhaving en goede samenwerking met de organisatoren. We zorgen ervoor dat de Boa's gericht en flexibel beschikbaar zijn voor handhaving van de regels, voor het voorkomen van verschillende soorten overlast en voor het houden van effectief toezicht.

Wat gaan we daarvoor doen?

31. We richten het sociaal-maatschappelijk domein in volgens het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Daarmee willen we de eigen kracht en vitaliteit van onze inwoners versterken.
32. We investeren extra in het voorkomen van overmatig alcoholgebruik en het beperken van drugsgebruik.
33. We brengen het lokaal sportakkoord in verbinding met cultuur en stemmen het nauw af met het lokaal preventieakkoord. We willen komen tot een integrale samenwerking en bundelen van krachten op de onderdelen sport, gezondheid en cultuur. Eind 2024 stellen we een en ander vast. We werken aan een overkoepelend visiedocument op het sociaal en maatschappelijk terrein.
34. We vergroten de toegankelijkheid van sport en cultuur, met name voor groepen die niet vanzelfsprekend bereikt worden, zoals ouderen, nieuwe Nederlanders en mensen met een beperking.

35. De samenleving vergrijsst. Om hierop te anticiperen, stellen we een plan op, specifiek gericht op senioren. Met als doel dat senioren zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en kunnen meedoen in de samenleving. Daarbij besteden we expliciet aandacht aan een toename van dementerenden en zetten we in op laagdrempelige opvang in de wijk. We streven naar een dementievriendelijke gemeente.
36. We blijven in contact met inwoners die te maken hebben met de problematiek rondom kanaal Almelo-De Haandrik. Op basis van de uitkomsten van het uitgezette onderzoek onder inwoners brengen we de sociaal-maatschappelijke problemen in beeld. Dit dient als basis om onze inwoners te ondersteunen.
37. We stellen een visie op over het organiseren van het onderwijsaanbod. Deze is uiterlijk 2024 gereed.
38. We zetten in op intergemeentelijke samenwerking en integrale aanpak op basis van visie om criminaliteit en ondermijning tegen te gaan. De Bibob-toets zetten we daarbij breder in.
39. We maken een voorlichtings- en preventieplan ter voorkoming van digitale criminaliteit en nemen daar de regionale ontwikkelingen in mee.
40. Samen met de schoolbesturen stellen we in 2023 een Integraal huisvestingsplan onderwijs op. In het plan staat onze met schoolbesturen gedeelde visie op onderwijs, voor zover het gaat over gebouwen, de spreiding daarvan over de gemeente en de samenwerking tussen de betrokken partijen.

Onze ondernemers spelen een belangrijke rol in het werkend maken van functieveranderingen en nieuwe ontwikkelingen. Daarmee dragen ze ook bij aan het draagvlak voor de voorzieningen in kernen en buurtschappen en aan de vergroening van kernen en buurtschappen. We zullen samen met lokale ondernemers zoeken naar mogelijkheden om die ontwikkelingen de komende periode uit te voeren. Daar waar functieverandering en functieverlies aan de orde zijn, werken we, binnen de kaders van de omgevingsvisie, toe naar compacte bedrijfsvestiging.

2.6 Economie en bereikbaarheid

Voor het goed functioneren van de samenleving in onze dorpen en buurtschappen en om de maatschappelijke opgaven de komende jaren waar te kunnen maken, zijn een vitale en zich continu ontwikkelende lokale economie essentieel. Goede en veilige bereikbaarheid is daarvoor een belangrijke randvoorwaarde.

Vitale economie in een veranderend buitengebied

De plattelandseconomie in de gemeente Hellendoorn zal veranderen. Om de vitaliteit te kunnen behouden, willen we onze gebieden nog aantrekkelijker maken voor recreanten en consumenten. We nutten de specifieke kwaliteiten van ons grondgebied – als onderdeel van de omgevingsvisie – nadrukkelijk uit. We zoeken de balans en de verbinding tussen natuur en recreatie, de ontwikkelingen en (recreatieve) mogelijkheden in de agrarische sector en het versterken van zowel de retail- als de sociaal-culturele sector.

Binnen de kaders van de omgevingsvisie zetten we in op de doorontwikkeling van het gebied in en rond het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug. Met alle 18 gebiedspartners willen wij van onderop een eigen kwaliteitsimpuls aan het gebied Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal geven. We willen toegroeien naar een groter, samenhangend Nationaal Park. Dit is echter wel afhankelijk van de toekomstige wet- en regelgeving van het Rijk. Onze besluitvorming vindt plaats op basis van noaberschap – iedere partner moet met het besluit uit de voeten kunnen.

Wat gaan we daarvoor doen?

41. Als onderdeel van de omgevingsvisie, zie 2.1 Leefbaar Platteland, herijken we het vestigingsbeleid en zoeken we op beperkte schaal naar nieuwe vestigingsmogelijkheden in de eigen gemeente.
42. We stimuleren herinrichting van de oudere delen van het bedrijventerrein 't Lochter en onderzoeken daartoe planologische ruimte.
43. We gaan in samenspraak met omliggende gemeenten en in regionaal verband de ambitieuzere vestigingsvraagstukken vormgeven.
44. We actualiseren het Masterplan Centrum Nijverdal. Hierbij hebben we extra aandacht voor het tegengaan van leegstand.
45. We voeren een sterkte- en zwakte-onderzoek uit van onze mogelijkheden op het gebied van vrijetijdseconomie. Op grond hiervan ontwikkelen we een visie vrijetijdseconomie.

Bereikbaarheid en mobiliteit

Goede bereikbaarheid op een steeds veiligere en duurzamere manier is essentieel om als lokale samenleving en economie ook in de toekomst goed te kunnen functioneren.

Om ons snel te verplaatsen, is de keuze uit verschillende vervoersmogelijkheden logisch en noodzakelijk. Voor de lange afstand de trein, voor de korte de deelfiets. Welke combinatie we ook kiezen, snelheid en gemak staat voor de gebruiker altijd voorop. De omgeving heeft er baat bij dat deze 'mix' ook bijdraagt aan verkeersveiligheid, behoud van een groene omgeving en luchtkwaliteit. Het mobiliteitsknooppunt wat we willen creëren bij station Nijverdal verbindt die doelen met elkaar: vervoersoorten komen bijeen en duurzaamheid staat voorop. Zo ontstaat duurzame doorstroming.

Ons wegennet en onze recreatieve routestructuren zijn van goede kwaliteit en dat willen we zo houden. Met goed onderhouden wegen, fiets- en wandelpaden en openbare ruimte dragen we bij aan een inclusieve samenleving en een leefomgeving die bewegen stimuleert. Wij zetten extra in op kwalitatief hoogwaardige (recreatieve) fietspaden en toegankelijke voetpaden, nabij kwetsbare doelgroepen. Ook belangrijke ontsluitingswegen en wandelroutes naar wijkcentra en medische centra krijgen prioriteit.

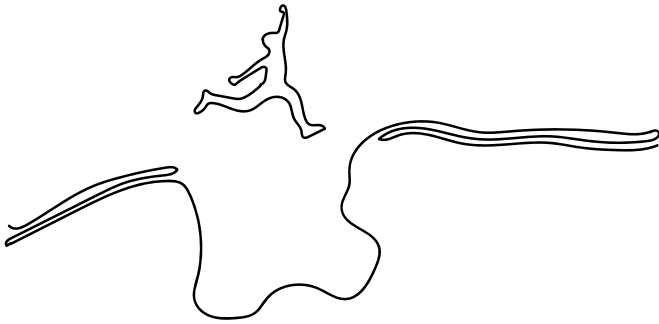
Bij planvorming van infrastructurele ontwikkelingen houden we rekening met de effecten van klimaatverandering. Door die ontwikkelingen te koppelen aan klimaatadaptatie ontstaat een kans om onze gemeente duurzaam in te richten.

Samen met Routewerken Twente⁴ wordt doorgewerkt aan het aantrekkelijker maken van onze routepad, fietspaden en ontbrekende schakels in de netwerken. Ook zal de route-informatie digitaal beschikbaar komen. Daarnaast willen we de verblijfsaccommodaties beter bereikbaar maken met het OV om ook het autogebruik bij toeristen te verminderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

46. We blijven werken aan de verbreding van de N35 naar 2x2 rijstroken. Zolang dit nog niet is gerealiseerd, zetten we in op ongelijkvloerse kruisingen met andere wegen.
47. We leggen de Noord-Zuidverbinding verder aan.
48. We zetten in op een mobiliteitsknooppunt bij station Nijverdal.
49. We lobbyen voor een goede spoorverbinding Zwolle – Munster en streven daarbij naar een intercityverbinding van 2x per uur naar zowel Enschede als Zwolle, met halteplaats Nijverdal. Daarnaast loopt er ook een lobby voor de Nedersaksenlijn.
50. Wij zetten ons in voor het behoud van het station Daarlerveen.
51. Bij infrastructurele ontwikkelingen benutten we de kansen op het gebied van klimaatadaptatie.
52. We stimuleren het gebruik van de fiets. Dit doen we door het opstellen een fietsstimuleringsplan, het completeren van ons fietsnetwerk door aanleg van ontbrekende schakels, het stimuleren van het gebruik van de OV-fiets en het uitvoeren van een proef met deelmobiliteit voor recreatieve doeleinden.
53. We breiden het aantal laadpunten voor elektrische auto's uit.
54. We verhogen de verkeersveiligheid door het aanpakken van onveilige kruispunten en routes (voor schoolkinderen) en het stimuleren van weggebruikers om veiliger deel te nemen aan het verkeer.

⁴ Bureau voor behoud en versterken van routenetwerken in Twente voor onder andere wandelen, fietsen en mountainbiken.

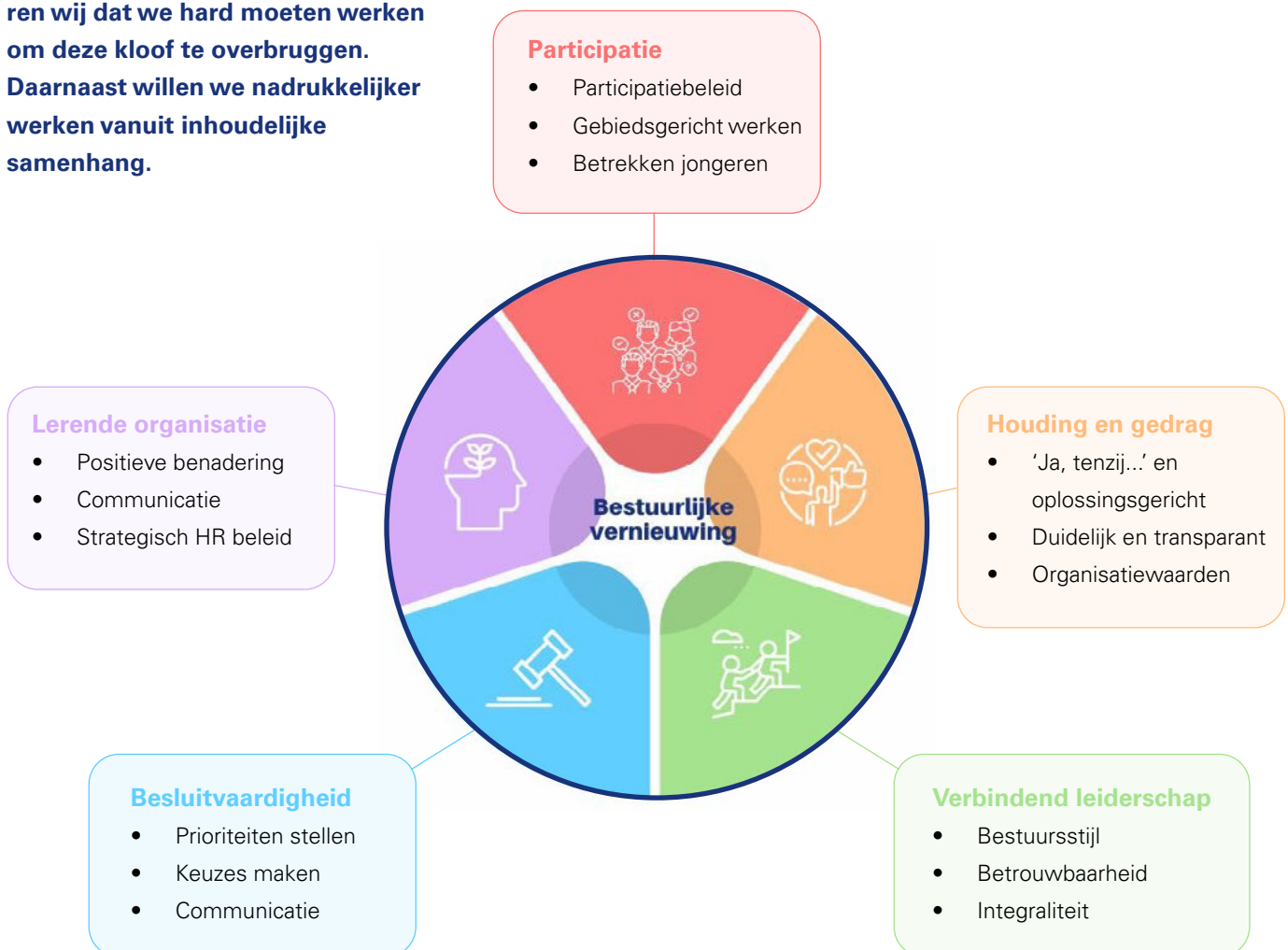

Als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg⁵. We willen dus dingen anders doen. We gaan actiever zoeken en ontdekken hoe we hier vorm aan kunnen geven, onder de noemer 'democratische vernieuwing'. In veel gevallen is dat praktisch in te vullen, bijvoorbeeld door het meer toepassen van de menselijke maat, door eerst te luisteren voordat we een oordeel vormen en door vraagstukken breed en integraal aan te pakken. Soms vraagt het ook een echt andere benadering van vraagstukken, waarbij we van alle betrokkenen iets anders vragen en verwachten.

3 ANDERS DOEN ALS RANDVOORWAARDE

Om onze gemeente effectief te kunnen besturen is samenwerking en verbinding met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties noodzakelijk. Landelijke onderzoeken wijzen uit dat inwoners een steeds grotere kloof ervaren tussen henzelf en de overheid. Als gemeentebestuur ervaren wij dat we hard moeten werken om deze kloof te overbruggen. Daarnaast willen we nadrukkelijker werken vanuit inhoudelijke samenhang.

Om het containerbegrip bestuurlijke vernieuwing voor onze Hellendoornse situatie meer duiding te geven, hebben we het 'model voor bestuurlijke vernieuwing' ontwikkeld. Voor een deel gaat het om de rol die we aannemen naar de samenleving, voor een ander deel gaat het om interne ontwikkelingen die randvoorwaarden vormen voor een betere externe dienstverlening.

⁵ Vrij vertaald naar Albert Einstein (1879-1955).

Wat gaan we daarvoor doen?

Participatie

55. We actualiseren het participatiebeleid in 2023. Onderdeel hiervan is de rol die de gemeente in verschillende situaties aanneemt.
56. Als bestuurders en ambtenaren zijn we dichtbij, zichtbaar en benaderbaar voor de samenleving. We vergaderen bijvoorbeeld op locatie en locatiebezoek is de norm bij de uitvoering van onze dagelijkse werkzaamheden.
57. We betrekken jongeren actief bij besluitvorming. We vinden het belangrijk om naast inwoners die de weg weten te vinden naar ons als gemeente, ook de stem van jongeren terug te laten komen in ons beleid.

Houding en gedrag

58. 'Ja, tenzij' is de basis voor onze dienstverlening.
59. We formuleren organisatiewaarden als dragers voor houding en gedrag.
 - We denken en handelen oplossingsgericht en over organisatiegrenzen heen.
 - Integriteit is de basis van ons handelen.
 - Afspraak is afspraak. Als een afspraak verandert, melden we dat actief.

Verbindend leiderschap

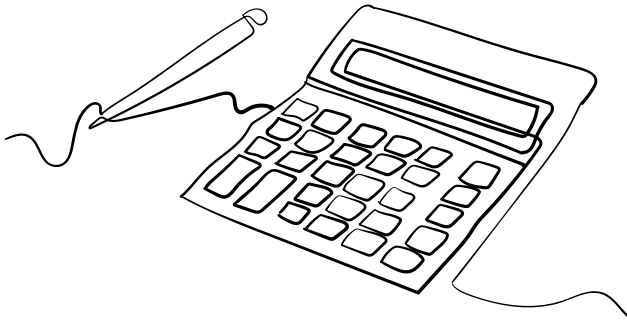
- Onze bestuursstijl is verbindend en ondersteunend aan de veranderopgaven. We zijn daarop aanspreekbaar.
- We werken met respect en vanuit gelijkwaardigheid naar de samenleving, naar de raad en naar de medewerkers in de organisatie.
- We laten zien dat we een betrouwbare partner zijn die transparant handelt binnen de kaders van de raad.
- We opereren als team, we verdelen de opgaven en vieren onze successen gezamenlijk.

Besluitvaardigheid

- We stellen prioriteiten aan de hand van de maatschappelijke vraag. We maken doelmatige en heldere keuzes en communiceren die naar de samenleving, de raad en de organisatie.

Lerende organisatie

60. We hebben een positieve benadering in onze interne en externe communicatie.
61. We stellen een strategisch HR-beleid op waarbij voldoende tijd en budget beschikbaar is voor de duurzame inzetbaarheid en ontwikkeling van de medewerkers in de organisatie.

4 FINANCIËN EN PLANNING

4.1 Financieel effect collegeprogramma

Om onze plannen uit te kunnen voeren zijn financiële middelen nodig. In de begroting 2023 heeft de raad € 0,6 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het collegeprogramma en vanaf 2024 € 1,0 miljoen per jaar. Gezien de ambitie op de uit te voeren opgaves, zijn de benodigde bedragen hoger dan het beschikbaar gestelde bedrag. Daarom kijken we integraal naar dekking. Veel acties zijn gelinkt aan huidige en voorgenomen activiteiten en kunnen bekostigd worden uit de bestaande formatie en budgetten. We zetten waar mogelijk specifieke uitkeringen van het Rijk en de provincie in en andere bijdragen specifiek voor deze opgaven. Bij dit collegeprogramma hoort een begrotingswijziging waarbij we de raad vragen de bedragen voor 2023 beschikbaar te stellen inclusief de structurele doorwerking daarvan in de jaren 2024 en verder. We geven alvast een inschatting van de bedragen die we in de jaren na 2023 nodig denken te hebben. Deze bedragen zijn voor nu een indicatie en bij de begroting 2024 zullen we daar verdere invulling aan geven.

We hebben bij de acties bekeken welke extra financiële middelen en formatie we nodig hebben om de acties uit te kunnen voeren. Naast de middelen voor de 6 kernopgaves hebben we middelen nodig om de uitvoering (anders) te organiseren en vanuit de overhead te ondersteunen. Maar we hebben ook breder gekeken. We zien dat er knelpunten zijn bij de projectvoorbereiding van groen, civiel en toezichthouders. Het oplossen van deze knelpunten zijn randvoorwaardelijk om de acties binnen de kernopgave 'Kwaliteitsvol en betaalbaar wonen' te kunnen uitvoeren en realiseren. Bij het raadsvoorstel Strategisch Woonbeleid - Doelgroepenbeleid 2022 - 2025 in oktober 2022 hebben we ook meegegeven dat als we voor de uitwerking extra budget nodig hebben we met een voorstel richting de raad zouden komen. We hebben gebruik gemaakt van de incidenteel beschikbare middelen voor de versnelling van woningbouw en we willen daarvan een deel nu structureel invullen om onze doelen te bereiken. Samengevat zien we dan het volgende beeld.

Bedragen x € 1.000,--

Kernopgave	2023	2024	2025	2026
1. Leefbaar platteland	240	480	315	315
2. Toekomstbestendigheid als sleutel	243	216	216	216
3. Kwaliteitsvol en betaalbaar wonen	189	468	468	468
4. Inclusie; iedereen doet mee	128	290	290	152
5. Gezond en veilig samenleven	92	88	58	58
6. Economie en bereikbaarheid	50	-	-	-
Anders doen als voorwaarde	125	185	185	185
Ondersteuning/Overhead	114	272	272	272
Eindtotaal	1.179	1.999	1.804	1.666

Tabel kosten per maatschappelijke kernopgave

We hebben kritisch gekeken naar bestaande formatie en budgetten. We bouwen voort op het eerder ingezette beleid waar dat kan en sturen bij waar dat nodig is. Veel acties die we uitvoeren passen binnen de lijnorganisatie en de budgetten die beschikbaar zijn. Aangezien de budgetten al via de begroting beschikbaar zijn gesteld hebben we deze acties niet vertaald in middelen. Bij de tabel over de dekking van de kosten staat bij de bestaande exploitatie dan ook geen bedrag genoemd. Daar waar acties niet gedekt kunnen worden uit bestaande budgetten spreken we het beschikbare bedrag (de zogenaamde “envelop” gelden) aan. Ook hebben we gekeken naar middelen die al beschikbaar zijn en gereserveerd zijn voor zaken die (ook) terugkomen in het collegeprogramma. Het gaat dan met name om de klimaatmiddelen en de middelen voor de omgevingswet.

Zoals aangegeven kijken we ook naar externe dekking. Met name diverse specifieke uitkeringen en subsidies van het Rijk en de provincie die beschikbaar zijn willen we daarvoor aanwenden. Deze uitkeringen en subsidies moeten aangevraagd worden, of zijn aangevraagd maar hebben we nog niet in alle gevallen een beschikking. We gaan er in onze berekening vooralsnog vanuit dat we deze middelen ontvangen, maar daar zit dus een onzekerheid. Uiteraard blijven we ook tijdens het uitvoeren van dit collegeprogramma actief monitoren welke uitkeringen en subsidies beschikbaar komen.

Zoals aangegeven zijn de bedragen vanaf 2024 indicatief, met uitzondering van de structurele doorwerking van 2023. Bij de begroting 2024 zullen wij met een voorstel komen wat de geraamde bedragen per actie worden en welke dekking daarbij hoort.

In bijlage 1 hebben we waar nodig per actiepunt een bedrag geraamd. Zodoende komen we aan de totalen per kernopgave. Mocht er iets anders nodig zijn dan we op dit moment denken dan hebben we wel de mogelijkheid te schuiven met budgetten binnen de programma’s, zoals gebruikelijk is en past binnen de Financiële verordening.

We verantwoorden ons over de inzet van de middelen in de reguliere planning & controlcyclus.

Financieel beeld vanaf 2026

Het lijkt ons goed om naast de financiën uit het collegeprogramma kort iets te schrijven over de financiën na 2025. In de begroting 2023 hebben we al aangegeven dat de kabinetsplannen reiken tot en met 2025. Hierdoor vallen de inkomsten uit het gemeentefonds flink terug waardoor er een tekort ontstaat. Officieel is de dan opschalingskorting voor 2026 nog steeds van kracht, ligt de compensatie voor de jeugdzorg in 2026 weer onder het niveau van 2021 (en blijven de kosten stijgen) en groeit het accres vanaf dat jaar niet meer mee met de omvang van de Rijksuitgaven. In de jaren daarna wordt het financiële tekort alleen maar groter.

Bedragen x € 1.000,--

Dekking	2023	2024	2025	2026
Bestaande exploitatie	-	-	-	-
Collegeprogramma	824	1.591	1.521	1.416
CP/PPLG	85	160	160	160
CP/SPUK	50	58	33	-
Klimaatmiddelen	120	90	90	90
Reserve omgevingswet	100	100		
Eindtotaal	1.179	1.999	1.804	1.666

Tabel dekking kosten

Het beschikbare bedrag voor het collegeprogramma in 2023 (€ 600.000,--) is niet voldoende om de uitgaven (€ 824.000,--) te dekken. We komen bij de bestuursrapportage 2023 met een voorstel hoe we de aanvullende € 224.000,-- willen dekken.

Daarnaast drukken de hoge inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt hun stempel op de gemeentebegroting. Vooralsnog gaan we er van uit dat het Rijk gemeenten blijft voorzien van voldoende middelen of de verruiming van het belastinggebied om de taken en de opgaves uit te kunnen voeren. Bij de begroting 2024 gaan we hier verder op in.

4.2 Planning en uitvoering

In bijlage 2 hebben we de planning opgenomen. Veel acties starten in het tweede en derde kwartaal 2023. We beseffen dat dat ambitieus is. De financiële doorvertaling is grotendeels gebaseerd op de huidige wijze van organiseren. In de doorvertaling is evenwel voor 2023 voldoende flexibiliteit ingebouwd om daar waar nodig of wenselijk nadrukkelijker opgabegericht te werken. Wij verwachten dat het programma Duurzaamheid wordt verbreed. Daarnaast zal de organisatie gaan werken met een integraal programma Landelijk gebied.